

ARREST

Verzoekende partijen **1**
2.

Verwerende partij **het VLAAMSE GEWEST**, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, ten verzoeken van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, voor wie bij delegatie optreedt: de gewestelijke entiteit (het Departement Omgeving - afdeling Handhaving)

HHC - 1

II. Rechtspleging

Verwerende partij dient een antwoordnota in en het administratief dossier.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 6 oktober 2022. voert het woord voor verzoekende partijen.

Verwerende partij verschijnt schriftelijk.

III. Feiten

1.

Op 2 juni 2021 stellen twee inspecteurs van de politiezone Regio (hierna: de verbalisant), naar aanleiding van een melding door een buurtbewoner van hevige rook, op het perceel te het volgende vast:

“Ter plaatse aangekomen stellen wij vast dat de brandweer reeds ter plaatse is. Wij worden aangesproken door een Officier van de brandweer. Betrokkene kan ons meedelen dat het gaat om afvalverbranding. Betrokkene begeleidt onze diensten naar de plaats van de brand.

Wij stellen vast dat het gaat om een groot perceel dat grenst aan de woning te Poelstraat 5. Het perceel maakt deel uit van de woning aldaar. Wij stellen vast dat het een perceel betreft met veel bomen en veel begroeiing.

Onze diensten stellen vast dat het gaat om een grote hoop afval dewelke volgens de brandweer met zekerheid aangestoken werd. Ondanks de warme temperaturen is zelfontbranding volgens de brandweer onmogelijk. Wij verwijzen hiervoor naar het fotodossier onderhavig aan deze akte.

Op een afstand van 30 meter naast de brandhaard kunnen wij twee mensen opmerken. Volgens de brandweer betreffen dit de eigenaars van de grond. Beiden kunnen geïdentificeerd worden als zijnde Zij kunnen ons spontaan meedelen dat zij de brand niet aangestoken hebben en dat de afvalhoop zichzelf ontstoken heeft. Wanneer wij beiden confronteren met het feit dat dit onmogelijk is krijgen wij weinig of geen reactie. Beiden delen hierop wel mede dat zij de brand ten alle tijde onder controle hadden en dat zij het nodige materiaal klaar hadden staan voor mocht de brand zich verder uitbreiden.”

Eerste verzoekende partij wordt op dezelfde dag verhoord en verklaart het volgende:

“Afgelopen maanden hebben wij ons snoeiafval op een stapel gelegd. Dit aangezien wij niet toegelaten werden op het containerpark. De stapel ligt op een perceel grond dat gelegen is naast ons woning.

De stapel heeft zichzelf ontstoken en is beginnen branden. Voor de zekerheid hadden wij ons kraantje reeds in de nabijheid gezet, voor mocht het vuur beginnen aanwakkeren en erger zou worden. Wij vonden het zelf geen gevaarlijke situatie, anders hadden wij zelf zeker de brandweer gebeld.”

Er wordt door de verbalisant en de brandweer ook een verslag van de brandweerinterventie opgesteld, waarin het volgende wordt vastgesteld:

Welke zaken werden door de brandweer verplaatst? Waar zijn de verdachte restanten aangetroffen?	Afvalhout, snoeihout, paletten
Is er vermoeden van brandstichting?	Neen, afval bewust aangestoken
Zijn er mogelijke brandhaarden gedetecteerd?	Zie foto's
Is er een vermoeden naar brandversnellers?	neen
Bestond de kans op overslag?	Ja, caravan op 10m, woning op 30m, bomen in omgeving
Zijn er abnormaliteiten te melden of verdachte personen gezien (ook bij aanrijden)?	Neen
Rondgang met brandweer: relaas, info, opmerkingen... Vrije tekst rond verloop van de brand	Betrof een afvalbrand van een grote hoop houtafval + snoeihout Bewoner had geen vergunning

Deze vaststellingen worden opgenomen in het aanvankelijk proces-verbaal nr. van 2 juni 2021, dat wordt afgesloten op 30 juni 2021 (hierna: PV), en op 18 juli 2021 wordt verstuurd aan de procureur des Konings.

2.

Op 2 augustus 2021 ontvangt de gewestelijke entiteit AMMC de melding van de procureur des Konings van 29 juli 2021 dat het milieumisdrijf niet strafrechtelijk zal worden behandeld.

3.

Op 6 augustus 2021 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partijen elk afzonderlijk op de hoogte van haar voornemen om eventueel een alternatieve bestuurlijke geldboete en een voordeelontneming op te leggen. Ze nodigt hen daarbij uit om hun schriftelijk verweer mee te

delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, terwijl ze ook de mogelijkheid krijgen om inzage te vragen in het administratief dossier.

Verzoekende partijen bezorgen hun schriftelijk verweer op 30 augustus 2021, maar vragen niet om te worden gehoord. Ze volharden in hun verklaring dat een stapel snoeiafval spontaan is beginnen ontbranden en dat ze daarna de nodige voorzorgsmaatregelen hebben genomen om de stapel gecontroleerd te laten uitbranden.

4.

Op 17 december 2021 legt de gewestelijke entiteit aan elk van verzoekende partijen een geldboete op, waarvan ze elk met een aangetekende brief van 23 december 2021 in kennis worden gesteld. Dat zijn de bestreden beslissingen.

IV. Onderzoek van het middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partijen betwisten in essentie dat de vastgestelde feiten een milieumisdrijf uitmaken dat hen kan worden toegerekend. Ze voeren dus feitelijk de schending aan van artikel 16.4.25 DABM en van het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld. Ze stellen dat de brand van de stapel snoeiafval op hun perceel spontaan is ontstaan en dat er geen objectieve gegevens voorliggen waaruit blijkt dat ze deze hebben aangestoken. Ze verwijten de brandweer dat deze niet aangeeft op welke elementen ze haar oordeel steunt dat de brand met zekerheid is aangestoken en zelfontbranding ondanks de hoge temperaturen is uitgesloten. Ze menen dat er hierover achteraf geen degelijk onderzoek is gevoerd, zodat er geen rekening kan worden gehouden met dit oordeel. Ze stellen in dit kader dat uit 'enig onderzoek op het internet' blijkt dat 'de spontane verbranding van organisch afval een veelvoorkomend fenomeen is' en menen dat dit ook hier aan de basis van de brand ligt. Ze betwisten voorts dat hen alleszins een gebrek aan voorzorg kan worden verweten omdat 'men gerechtigd is om snoeiafval in zijn tuin op te stapelen, in afwachting dat men naar het containerpark gaat'. Ze stellen dat ze bezwaarlijk konden voorzien dat juni 2021 één van de warmste maanden ooit zou worden.

2.

Verwerende partij betwist het middel. Ze wijst op het principieel verbod om afvalstoffen te verbranden in open lucht, en stelt dat de verbranding van snoei- en houtafval op het perceel

van verzoekende partijen, waarover geen betwisting bestaat, niet ressorteert onder de uitzonderingen op dit verbod. Ze merkt op dat er voor de toerekenbaarheid van het milieumisdrijf geen opzet is vereist en dat een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid volstaat. Ze stelt dat uit het verslag van de brandweerinterventie, dat is opgesteld door een gezagdragend professioneel, duidelijk blijkt dat het afval bewust werd aangestoken en dat de loutere bewering van verzoekende partijen dat er sprake is van zelfontbranding van het afval hieraan geen afbreuk doet. Ze merkt op dat deze bewering ook wordt ontkracht door de vaststelling dat verzoekende partijen bij de confrontatie met het feit dat zelfontbranding volgens de brandweer is uitgesloten amper reageerden en wezen op het feit dat ze de brand onder controle hadden. Ze stelt dat zelfs in de hypothese dat er twijfel zou bestaan over de oorzaak van de brand, nog steeds blijkt dat verzoekende partijen niet hebben gehandeld als normale en zorgvuldige personen waarvan mag worden verwacht dat ze de nodige maatregelen treffen om zelfontbranding van hun afvalstoffen te vermijden.

Beoordeling door het College

1.

De gewestelijke entiteit kan een alternatieve bestuurlijke geldboete opleggen voor gedragingen die strijdig zijn met de milieuvoorschriften in artikel 16.1.1, lid 1 DABM en die naargelang de keuze van de procureur des Konings ook strafrechtelijk kunnen worden bestraft overeenkomstig de artikelen 16.6.1, 16.6.2, 16.6.3, 16.6.3bis, 16.6.3ter, 16.6.3quater, 16.6.3quinquies, 16.6.3sexies en 16.6.3septies DABM (artikel 16.4.27, lid 2 DABM en 16.1.2, 2° DABM). Elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending van de gehandhaafde regelgeving is in beginsel strafbaar (artikel 16.6.1, §1 DABM), zodat opzet niet noodzakelijk is vereist. De geldboete kan enkel worden opgelegd aan de 'overtreder', hetzij degene die een milieumisdrijf pleegt of die opdracht geeft om handelingen te stellen die een milieumisdrijf uitmaken (artikel 16.4.25, lid 1 DABM). Het betreft op basis van de spraakgebruikelijke betekenis van het begrip 'overtreder' de natuurlijke -of rechtspersoon die een gebod of verbod dat zich tot hem richt schendt dan wel daartoe opdracht geeft, zodat de concrete toerekening van een milieumisdrijf mede wordt bepaald door de adressaten van de geschonden normen, die de toerekenbaarheid kunnen beperken door een gebod of verbod te voorzien dat zich slechts tot welbepaalde personen richt. De kwalificatie van de feiten als een milieumisdrijf en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij als overtreder vormen dus de grondslag voor de bevoegdheid van de gewestelijke entiteit om haar een geldboete op te leggen en die raakt de openbare orde. Het College dient dit dan ook desnoods ambtshalve te onderzoeken, waarbij de rechten van verdediging moeten worden gewaarborgd.

Een bestuurlijke geldboete is een punitieve sanctie, waarbij de bewijslast van het milieumisdrijf en de overtreder berust bij de gewestelijke entiteit. Het bewijs van de feiten en het daderschap kan met het oog op bestuurlijke beboeting, naar analogie met de bewijsvoering in strafzaken, in beginsel met alle middelen van recht worden geleverd. De principiële vrije bewijsvoering betekent dat dit bewijs onder meer kan worden geleverd door een geheel van samenhangende feitelijke vaststellingen, die éénsluidend eenzelfde persoon als overtreder aanduiden. De beginselen van behoorlijk bestuur en in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, en het vermoeden van onschuld zoals onder meer bepaald in artikel 6, lid 2 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, omringen de bewijslevering met waarborgen op procedureel en inhoudelijk vlak.

2.

De gewestelijke entiteit overweegt in de bestreden beslissing onder de titel 'de toerekenbaarheid aan de overtreder' het volgende:

"Overeenkomstig artikel 12, §1 van het Materialendecreet en artikel 6.11.1 van VLAREM II is het verboden om afvalstoffen te verbranden in open lucht.

Uit de vaststellingen blijkt dat er een stapel snoeiafval op een perceel achteraan de woning aan de Poelstraat te Zelzate op 2 juni 2021 aan het branden is.

Bovenvermelde feiten zijn een schending van:

- Materialendecreet: artikel 12, § 1;
- VLAREM II: artikel 6.11.1.

Deze feiten vallen daarmee onder de definitie van een milieumisdrijf als bedoeld in artikel 16.1.2, 2° DABM, waarvoor een bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd.

Vermoedelijke overtreder 1 en vermoedelijke overtreder 2 geven in hun verhoor en hun verweer aan dat het ging om zelfontbranding. Volgens de brandweer is de brand met zekerheid aangestoken en is zelfontbranding uitgesloten zelfs met de hoge temperatuur. Zelfs al zou de brand ontstaan zijn door zelfontbranding dan is volgens artikel 16.6.1, §1, eerste lid van het DABM deze gedraging niet enkel strafbaar wanneer zij met opzet is verricht, maar ook wanneer deze is verricht door gebrek aan voorzorg. Dit gebrek aan voorzorg blijkt uit het feit dat vermoedelijke overtreder 1 en vermoedelijke overtreder 2 het afval zo heeft gestapeld zodat het vanzelf kon ontbranden.

Het milieumisdrijf staat vast in hoofde van overtreder 1 en 2."

3.

Verzoekende partijen tonen in het licht van de stukken van het administratief dossier en de procedur stukken niet aan dat het oordeel van de gewestelijke entiteit dat de vastgestelde feiten moeten worden beschouwd als een milieumisdrijf dat hen kan worden toegerekend foutief dan wel kennelijk onredelijk is en dat er ter zake (minstens) gerede twijfel bestaat.

Op basis van artikel 12, §1 Materialendecreet is het verboden om afvalstoffen achter te laten of te beheren in strijd met de voorschriften van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan, terwijl artikel 6.11.1 VLAREM II als milieuvoorwaarde voor niet-ingedeelde inrichtingen een principieel verbod voorziet voort de verbranding in open lucht van eender welke stoffen. Verzoekende partijen betwisten op zich niet dat het in beginsel is verboden om snoei- en houtafval te verbranden in open lucht en dat ze niet ressorteren onder de daarbij voorziene uitzonderingen. Ze voeren ook niet aan dat ze hiervan niet op de hoogte waren en dat er sprake is van onoverwinnelijke (rechts)dwaling. Ze betwisten tenslotte ook niet dat ze eigenaar zijn van het perceel waarop het brandende snoei- en houtafval werd aangetroffen en dat ze op dat ogenblik ter plaatse waren.

Verzoekende partijen maken redelijkerwijze niet afdoende aannemelijk dat de stapel snoei- en houtafval op hun perceel spontaan is beginnen ontbranden en dat er hierover minstens twijfel bestaat. Ze beperken zich tot de loutere bewering dat uit 'enig onderzoek op het internet' blijkt dat 'de spontane verbranding van organisch afval een veelvoorkomend fenomeen is', zonder dat ze concreet en aan de hand van objectieve en verifieerbare gegevens aantonen dat zich dit ook in voorliggend geval heeft voorgedaan. Ze weerleggen hiermee geenszins het gemotiveerd verslag van de brandweerinterventie waaruit volgens de gespecialiseerde brandweer blijkt dat de hoop snoei- en houtafval bewust werd aangestoken. Dit blijkt bovendien ook uit hun verklaringen aan de verbalisant en hun verweer tijdens de bestuurlijke boeteprocedure. Ongeacht de vaststelling dat ze op het ogenblik van de feiten amper reageren op het standpunt van de brandweer dat zelfontbranding is uitgesloten, geven ze aan dat ze de brand steeds onder controle hadden en de nodige voorzorgsmaatregelen hadden genomen om de eventuele verdere verspreiding hiervan te vermijden. Bovendien is hun verklaring naar aanleiding van het verhoor door de verbalisant dat ze hun snoeiafval op een stapel hebben gelegd omdat ze 'niet toegelaten werden op het containerpark' tegenstrijdig met de argumentatie in hun verzoekschrift dat 'men toch nog gerechtigd is om snoeiafval in zijn tuin op te stapelen, in afwachting dat men naar het containerpark gaat'.

Zelfs in de hypothese dat het niet gefundeerde argument van verzoekende partijen dat de brand spontaan is ontstaan wordt gevolgd moet nog altijd worden vastgesteld dat ze erkennen dat ze na de 'ontdekking' van deze 'spontane' brand geen maatregelen hebben genomen om

deze per kerende te blussen, hoewel ze daarvoor blijkbaar het nodige materiaal ter beschikking hadden. Ze hebben de stapel snoei- en houtafval integendeel bewust (gecontroleerd) laten uitbranden, in strijd met het principiële verbod om snoei- en houtafval te verbranden in open lucht.

4.

Gelet op deze vaststellingen wordt de vraag van verzoekende partijen om de administratieve geldboete weg te laten of minstens bij gebrek aan enige objectieve vaststellingen te reduceren tot een aanvaardbaar bedrag verworpen. Verzoekende partijen tonen bovendien ook niet aan de hand van concrete en pertinente argumenten aan dat de motieven in de bestreden boetebeslissing over de hoogte van de geldboete ontoereikend zijn en dat de beoordeling door de gewestelijke entiteit van de waarderingscriteria om het boetebedrag te bepalen foutief is of kennelijk onredelijk en er een kennelijke wanverhouding bestaat tussen de feiten en de opgelegde geldboetes. Ze laten ondanks hun stelplicht na om de concrete en pertinente motieven daarover in de bestreden beslissing bij hun kritiek te betrekken.

V. Beslissing

1. Het beroep wordt verworpen.
2. De kosten van het beroep, begroot op 200 euro rolrechten, zijn ten laste van verzoekende partijen.

Dit arrest is uitgesproken in zitting van 24 november 2022 door de eerste kamer.

De griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,